

B. 1186
Q

33.

6. 1-2 1042
1

GEORGII SOHNII,
SACRÆ THEOLOGIÆ
DOCTORIS ET PROFESSORIS,

Oratio historica,

De Fundatione & Conseruatione LAUDATISSIMÆ
ACADEMIÆ HEIDELBERGENSIS,

Nunc primùm publicis typis descripta.

HANOVIAE.

Typis Wecheliani, Apud Claudium Marnium &
hæredes Iohannis Aubrii.

MDC VII

acad Viteb
No III

1607

2

MAGNIFICO, REVE-
RENDIS. CONSULTISSIMIS, PE-
ritissimis, Doctissimis Viris, FLORENTISSIMAE
ACADEMIAE HEIDELBERGENSIS.

THEOLOGIS:

- D. QVIRINO REÛTERO, Rectori.
- D. DAVIDI PAREO, Professori pri-
mario.
- D. BARTHOLOMÆO COPPENIO.

IVRECONSULTIS.

- D. DIONYSIO GODOFREDO.
- D. PHILIPPO HOFMANNO.
- D. DANIELI NEBELIO.
- D. IOHANNI CALVINO.

MEDICIS

- D. LVDOVICO GRAVIO.
- D. HENRICO SMETIO.
- D. IOHANNI LVTZIO.

PHILOSOPHIS.

- D. SIMONI STENIO.
- D. IACOBO CHRISTMANNO.
- D. ÆMILIO PORTO.
- D. WOLGANGO LOSSIO.
- D. SIMONI PETISCO.
- D. REINERO BACHOTIO.
- D. IOHANNI BAUMBACHIO.

Dominis Mæcenatibus, patronis, & præceptoribus
suis D. D. C.

*an 24
1-2 1da*

REINHARDVS SOHNIVS.

ORA

66 1166

3

O R A T I O.

LLVSTRISSIMI PRINCIPES Generosi Comites & Barones, cæteri; viri nobilissimi, amplissimi, clarissimi, & Iuvenes studiosi.

Vt, qui magno beneficio à rege aliquo terreno & mortali affecti sunt, in id sedulo incumbunt, se gratos vt vicissim declarent: Ita nos omnes Dei immortalis in nos beneficia. quæ mortalium hominum beneficentiam, imo omnem humanam cogitationem, nedum orationem longe superant, agnoscere & prædicare decet. Nam & hoc fine nobis sua bona largitur Deus tanquam benignus pater, vt nos vicissim obstrictos habeat, & hanc à nobis gratitudinem Dominus omnino postulat: Sed quia facilis est acceptorum beneficiorū obliuio, vt eorum memoriam conseruaret, externis ceremoniis tanquam adminiculis & stimulis interdū vti ad nos excitandos voluit. Ac vt alia nunc taceam, quæ iam olim in veteri Testamēto sanxit: annum Iubileum an non ideo instituit, vt liberationis ex Ægypto & illius temporis memoria conseruaretur. neue terræ partitio sub Iosua facta intercideret? Erat is annus quinquagesimus quisq;, ab eo tempore, quo terram Chanaan Israelitæ fuerant ingressi: sic dictus ab Hebræo Iobel, buccinæ sono quod tunc cornu arietis clangerent, & hoc clangore Iubileū annū in tota terra edicerēt. Spectabatur autem in tribus istis rebus, in restituta libertate, in nominum ac debitorum remissione, deniq; in reditu ad gentilitatem & pristinas possessiones. Nam manumitæbantur & libertatem recuperabant serui: liberum reditum habebant ad auitas possessiones, qui necessitate coacti eas vendiderant,

& sine precio res venditas ad se retrahebant, atq; adeo singulæ tribus ad primam sortem reducebantur: deniq; quicquid frumenti ac vini terra sponte sua ferebat, id omne commune erat, vt & septimo quoque anno. Itaque captiuis, seruis, ancillis libertas; debitoribus & fundorum venditoribus remissio; pauperibus omnium quæ sponte sua nascerentur, communis vsus fructus denunciabatur.

Quod ita sapientissime Deus instituit, ne exhaurirentur familiæ aut ex possessionibus suis prorsus eiicerentur, sed vt ad primam illam sortem reuocata, liberationis illius ex Ægypto, & introductionis in terram Chanaan recordarentur, & se Deo liberatori ac benefactori totos addicerent. Non solum autem corporalis liberatio per Mosen facta, sed etiam spiritualis illa per Christum facienda, & remissio peccatorum ac reditus ad possessionem bonorum cælestium, vnde excideramus, id est, Iubileus ille, quem Christus è mortuis ad dextram Dei euectus fanciuit, & per Apostolos in omnes nationes diuulgauit, significabatur. De quo his verbis apud Esaiam Prophetam & Lucam dicitur: Vt denunciarem captiuis libertatem, misit me &c. Qui Iubileus non, vt Mosaicus ille, in angustiis Chananae buccinarum arietinarum sonitu, sed tubarum Euangelicarum clangore, id est voce Apostolorum in toto terrarum orbe edictus fuit. Nec habuit vt Mosaicus ille, interualla, sed ad profanationem spiritualem templi ac loci sancti, sub Antichristo factam, durauit in ministerio verbi & sacramentorum: atq; etiam num in reformatis Ecclesiis durat. Huius Iubilei initium, vt Mosaici finis atq; complementum, fuit anno ætatis Christi 30.

Nam hoc anno Christi, viginti nouem quin quagenarii id est Iubilei, & anni 49 ab introitu Israelitarum in terram chanaan elapsi erant. Quo quidem tempore buccinis clangentibus significandum erat, sequentem annum fore Iubileum.

Sed

Es. 61.
Luc. 4.

Sed christus hic, vt prædicationis Euāgelii, ita Iubilei Christiani initium fecit : nec postea Iubileus Mosaicus vllus fuit. Nam sub tempus sequentis Iubilei, qui tricesimus primus esse debuerat, Respublica Iudæorum vna cum vrbe & templo in cineribus iacebat, populusque per totum orbem terrarum miserrime dispersus erat : duravitq; hæcenus dispersio & captiuitas, ita vt iudæi iam Computum Iubilei plane amiserint, ac nullum se nunc iubileum computare posse dicant.

Iubileum illum postea κακοτήλεια quadam imitari voluit pastor ille stultus Papa Romanus: sed Iubileum futilem, inanem, & commentitium, qui neq; Leuiticus est, neque Christianus, vt facile demonstrari posset, pernicioso conscientiarum ludibrio, & veri Iubilei opprobrio excogitauit & introduxit.

Ac primus omnium hunc instituit anno Christi 1300 Bonifacius VIII, qui sicut fertur, intrauit vt vulpes, regnauit vt leo, mortuus est vt canis, & centesimo quoq; anno renouari ac celebrari iussit, & illis, qui Romam venirent, & suas ibi preces ad Diui Petri atq; Pauli sepulchra effunderent, peccatorum omnium plenam remissionem, & indulgentias, vt loquuntur, promisit. Ab eius morte cum nimis longum hoc esse temporis interuallum videretur, Clemens sextus illud restrinxit, quinquagesimo anno iam instante, & ad annos 50 redegit. Huius etiam existat edictū quo mandat Angelis, vt eos, qui peregrinationis huius tempore moriuntur, in regnum cæleste transportent. Sixtus vero quartus, vt 25 quoq; anno beneficium hoc hominibus conferretur, sanxit. Cuius institutum secutus Alexander sextus, anno christi 1500 cœpit Iubileum non modo Romæ sed etiam in longinquis prouinciis instituere. Hoc tempore nos huius Academiæ annum Iubileum, & quidem quartum Iubileum vocamus. Sed neque Mosaicum

cum illum hic proprie intelligimus, qui aduentu Christi vna cum aliis ceremoniis V. T. abrogatus est. neque Christianum de quo antea diximus, qui communis est omnium Christianorum ac fidelium, spirituq; magis quotidie peragitur, quam certa & solenni festiuitate. Multo minus Romanum & pōtificium illum superstitioni & auaritiæ sedis Romanæ accommodatum. verum similitudine quadam Iubileum, & nunc quidem quartum Iubileum huius Academiae vocamus, quia iam anni 200 atque adeo quatuor quinquagenarii sunt, ab eo tempore, quo hæc Academia primum fundata est & instituta, atque cum hoc tempore solenni oratione celebrare, & foundationem huius Academiae diuturnamque conseruationem memoria colere, & Deo Opt. Max. gratias agere constituimus. Nam vt à Ceremonia illa V. T. liberi simus, nec eam in vsum reuocare debeamus, tamē id, quod morale & omnium temporum commune est, vt præstemus æquum videtur, nempe vt originem & progressum huius Academiae consideremus, & de fundata ac tot annis conseruata hac Academia Deo gratias agamus. Et quanquam hoc officium semper Deo debemus, vt accepta beneficia grata memoria recolamus: tamen si hoc tempore præcipue nos ad id exuscitauerimus, nihil alienum facere videbimur. Quam autem vellem, vt alius potius has dicendi partes in se recepisset, qui & otio & dicendi facultate plus quam ego valeret, & mihi auditori potius esse licuisset: sed quid facerem, aliis hanc prouinciam detrectantibus?

Dicam igitur deinceps breuiter, primum quidem de origine & progressu huius Academiae, atq; adeo de beneficiis in eam à Deo & secundum Deum ab Electoribus Palatinis clementer collatis: deinde gratiarum actionem beneficiis illis debitam instituem. De priore parte ita dicam vt nihil fere nisi quod in Actis huius vniuersitatis continetur

tur

O R A T I O.

tur, sim allaturus: In altera parte non triumphabimus quasi malis omnibus perfuncti, sed in hoc tam perturbato Germaniæ & vicinarum regionum statu, pro præteritis beneficiis gratias agemus & in posterum vt nobis adsit Deus, & nos ac scholam nostram clementer protegat, orabimus. Nam lætitiã mediocrem etiam in tristi rerum statu, & cum gratiarum actione coniunctam Deus ferre potest & probat. Vos oro, quotquot adestis, vt me dicentem benigne & patienter audiatis.

FVNDAVIT hanc Academiam Rupertus, Elector Palatinus, Rudolphi Electoris filius quẽ Rufum vocarunt & Seniore. Qui cum intelligeret, ad Ecclesiam & Rempub. constituendam tuendamq; quantum momenti in literis situm esset: Cum videret studia doctrinarum necessaria Ecclesiæ & Reipublicæ, in Germania & alibi pene concidere, quod in superstitionibus tuendis, Canonici in luxu suo explendo occupati essent: Cum denique intelligeret, curam iuuentutis recte instituendæ, quo ad sapientiam ac vitutes à teneris assuefiat, non minus quam curam tuendæ amplificandæq; dignitatis, virtute maiorum partæ atq; conseruatæ, ad se pertinere, nec tam armis, quam sapientibus consiliis gubernatori opus esse: Vniuersale studiũ seu Academiam in sua ditone instituendam esse censuit Atq; ad eam rem adhibuit consanguineos suos Rupertum Adolphi fratris sui iam defuncti filium, qui postea dictus est Clem, & Rupertum Ruperti illius filium, postea in Regem Romanorum electum: qui assensum suum facile præbuerunt. Itaque horum, vt consanguineorum, consensu se fundasse studium Heidelbergense Rupertus Rufus ipse scripsit: eoque nomine simul hi tres ad Pontificem hanc causam egerunt, vt literæ testantur locum Academiæ delegit in hoc oppido, quod & ob aeris salubritatem, & ob rerum ad victũ necessariorum abundantiam maxime commodum.

esse videretur. Formam Academiae talem esse voluit, qualis tunc erat Academiae Parisiensis, ut haec illius veluti pedissequa gressus imitaretur, & ad illius plane normam disponderetur & regeretur: atque adeo ut quatuor in ea essent facultates seu collegia seu ordines Doctorum, primus Theologorum, alter Iureconsultorum, tertius Medicorum, quartus Philosophorum: utque à Rectore vno hi omnes gubernarentur: denique ut iisdem priuilegiis vterentur fruerentur. Erat tunc Pontifex Romanus urbanus VI, Cuius autoritate, ut mos ferebat illorum temporum, sibi opus esse Rupertus existimans, ut haec Academia quasi sanciretur, ab eo bullam impetrauit: eidemque cum postea successisset Bonifacius IX, eandem confirmauit. Reditus & Salaria Rupertus liberaliter constituit: priuilegia, libertates, & immunitates concessit: viros doctos accersit, & quidem de consensu & voluntate Ruperti Iunioris, & Ruperti proiunioris, consanguineorum suorum, de quibus antea dictum est. Cancellarius huius Academiae constitutus est praepositus Ecclesiae Wormatiensis: conseruatores iurium & priuilegiorum, libertatum & bonorum huius Academiae adiuncti quatuor, nempe Decanus Ecclesiae S. Mariae in Neustad, Abbas Schonaniensis, Decanus Ecclesiae S. Trinitatis Spirensis, & Decanus ad S. Victorem. In his omnibus illud praecipue spectasse scribitur Optimus princeps, ut gloriam Dei, incrementum fidei Christianae, emolumentum & vtilitatem Palatinatus, & huius oppidi dignitatem promoueret.

Primi lectores extitere, & initium legendi fecere M. Marsilius ab Inghen S. Theologiae Doctor, quem aetas illa propter opinionem doctrinae suspiciebat: & M. Heilmanus de Wormatia, in Facultate artium: & M. Reginaldus Monachus Cister. ordinis, Theologiae Doctor in facultate Theologica anno 1387, 19 octobris. Sed adhuc sine capite

pite & Rectore erat noua vniuersitas, donec eodem anno 1387 Nouemb. 17. M. Marsilius Rector crearetur. Itaque hic dies Academiae quasi natalis est quippe quo primus Rector & quasi caput esse huius Academiae ante annos 200 coepit. Hic Marsilius Rector primum creatus, matriculam, postea iterum creatus Sceptrum Academiae, quo adhuc utimur, fieri curauit. Mortuus anno 1396. Aug. 20, & ad D. Petrum sepultus cum annos ferme 9 hic docuisset, & quintum Rector Academiae fuisset. Caeterum fama de Academia percrebescente, mox concursus studiosorum adolescentum ut ex matricula liquet, factus est, sic ut regnaret tamen aut saltem regnare inciperet Scholastica illa Theologia, nec ad philosophiam & linguam Latinam debitus cultus adhiberetur. Ita autem noua Academia delectatus fuit Rupertus senior, ut eam vocaret dilectam filiam suam, & ut parentes tenerius amare liberos teneriores maioriq; cura complecti solent, ita hunc quasi foetum suum complecteretur.

Mortuus est anno 1390 16 Febr. Eiq; successit Rupertus ille, qui dictus est clem, Adolphi fratris filius. Nec tantum in Electorali dignitate successit, sed etiam in pietate erga Deum, & amore studioq; erga hanc Academiam. Nam praeter ea, quae vna cum patruo Antecessore suo Academiae munifice tribuerat, de domibus etiam prospexit professoribus: duos etiam Turonenses, alterum in Baccharau, alterum in Keiserwerda concessit: deniq; iuris professoribus ex fisco suo stipendia numerauit. Mortuus est anno Christi 1398 in die Epiphaniae, ac sepultus in Schonouia ad pedes Adolphi patris sui, humili sepultura. Amantem Dei, beneficum erga pauperes, & munificum erga hanc Academiam fuisse, annales huius Academiae testantur.

Successorem habuit Rupertum filium, qui cum Electoris & Archidapiferi munus in Romano Imperio bien-

B nium

^{2.}
Rupertus
clem.

^{3.}
Rupertus
Rex Romanorum.

nium aut circiter gessisset, anno 1400. die 21. Augusti ab Archiepiscopis & Sacri Imperii Electoribus, Moguntino, Coloniensi, & Treuirensi Rex Romanorum creatus est, ac sequenti anno coronam regalem coloniae accepit, regnumque decem annos sapiēter administrauit: vir corpore quidem paruus, sed animo magnus, ingenio acris, & Reip. perquam amans & studiosus. In vtraque dignitate Electorali & regia constitutus, singularem erga hanc Academiam amorem studiumque declarauit. Nam paulo antequam Rex crearetur, ius patronatus trium Ecclesiarum Parochialium Academiae donauit: Rex creatus, duodecim praebendae ut Academiae addicerentur, effecit. Pecuniam à se datam, ut indulgentiarum anni iubilaei pontificii, qui tum celebrabatur, ipse capax esset, Academiae assignauit & in usus eius conuertit. Priuilegia & iura Academiae non solum ipse confirmauit & facta tecta conseruauit: sed etiam de iisdem defendendis & conseruandis duos filios suos Ludouicum & Iohannem Academiae solenne iuramentum praestare voluit, Anno Christi 1401. Tanta cura ac solitudine optimus Rex erga hanc Academiam afficiebatur, ut post mortem suam ei etiam prospectum vellet. Intellexit enim, teneram scholam in ista adolescentia vel maxime opus habere tutela atque defensione: intellexit, facili momento inclinaturam & ruituram hanc vniuersitatem, nisi pio studio, cura, & diligentia principum Electorum defendatur. Ac fuit plane tranquillus & florens Academiae status, dū ipse superstes fuit, vno excepto mense, qui turbulentus & calamitosus extitit. Cum enim anno Christi 1406. 12. Iulii vesperi à coena duo iuuenes studiosi cum quodam aulico rixati à verbis ad verbera venissent, atque aulicus ille horribile clamorem sustulisset, factum est, ut aulici & alii, nobiles & ignobiles coirent, & in domum M. Iohannis de Francofordia professoris hostiliter

ter

ter impetum facerent cum lanceis, gladiis, securibus, & aliis armis. Gliscente tumultu properatū est ad templum: pulsatae campanae, mulierculis adiuuantibus: Mox Sculteto, Regis nomine & autoritate sed efficta imperatum, vt campanae pulsarentur: pulsatae iterum & magis quam antea: incitatus & animatus populus, quod Regis mandato id fieri crederet: impetus in domum illam maior factus: portae oppidi omnes clausae: clamatum de interficiendis scholasticis & rasis omnibus, & longas tunicas ferentibus. Tumultu & clamore inualefcente aduenit Episcopus Spirensis, & ab oppugnatione domus vt desisteretur, Regis nomine mandauit: sed frustra: ita animi exarserant. Ille, vt innocentes in domo illa seruaret, indictis regis nomine induciis, per viam posteriorem ingressus est: ibi tum violentius egerunt seditiosi, ostioque anteriore aperto irruerunt. Hic verò clamor & vlulatus: hic cursitatio & fuga, aliis sub scamnis, aliis sub lectis se abscondentibus, aliis per fenestram erumpentibus & saltum periculose facientibus, aliis in tectum ascendentibus & in lateribus domus sese continetibus. Mox ad necem quæsi, qui fugerant: extracti, qui sub scamnis se occultauerant: qui vero in tectum ascenderant & in lateribus domus superius se continebant, aut in tegulis hærebant, crudeliter petiti, vel sagittis in eos emissis vel lanceis protensis, vt cadentes exciperentur. In iuriis, truculentiae, crudelitati additæ rappinae, furta, & id genus alia. In hac rerum perturbatione deliberatū in Academia, suspensæ lectiones ordinariae & extraordinariae cū aliis actibus scholasticis, & Regiæ Maiestati supplicatum. Rex autem, vbi rem percepit, vehemēter commotus, omnia se nescio facta, & sibi istud seditiosorum hominum facinus omnino displicere, ostendit. Eadēq; hora, clara & expressa voce, omnibus qui vniuersitati subiecti essent, à minimo

vsque ad maximum, quoad personas ipsorum & bona, securitatem promisit. Ac mox, tum in aula sua, tum in oppido vicatim per præconem equo insidentem, mortis & amissionis bonorum denunciata pœna, edixit, ne quis siue nobilis siue ignobilis, siue ciuis siue rusticus, nullum ex membris vniuersitatis offenderet. Postridie misit Consiliarios suos in Monasterium Augustinense, quod nunc Collegium sapientiæ dicitur, & conuocatis consulibus & ciuibus huius oppidi, ne quis membra vniuersitatis offenderet, sed singuli potius ea pro virili defenderent & tuerentur, præcepit. Tertia die ipse cum filiis suis & consiliariis in idem Monasterium descendit, & conuocatis iterum consulibus & ciuibus, ne deinceps vniuersitatis & scholasticorum causa campanæ pulsarentur, sub pœna mortis & amissionis bonorum edixit, ac simul de tumultu & toto negotio inquisitionem instituit. Denique his & similibus conuentibus ac deliberationibus habitis, ad vniuersitatem misit Episcopum Wormatiensem & alios qui inter cætera Regis nomine proponerent & monerent. 1. de lectionibus iterum habendis. 2. de modo Concordiæ inter vniuersitatem & ciues ineundæ. Quibus vniuersitas habita deliberatione, respondit ita, vt totum negotium ad Regis arbitrium & clementiam referret quippe qui & posset Academiam defendere, & reos ita puniturus esset vt pœna aliis in exemplum cederet & Academia in posterum prouideretur: qui denique omnia, quæ ad laudem Dei, ad honorem regum & ad instaurationem atq; incrementum pertinerent, factururus esset. Interea cum rumor spargeretur, iuniores Dominos, filios regis, Ludouicum seniore, Stephanum, & Ottonem, vna cum matre Regina de vniuersitate minus contentos esse, ex eoq; murmuratio & contentio inter studiosos iuuenes oriretur, Episcopus Wormatiensis Magister Matthæus de Cracouia S. Theologiæ professor &

for & regis confessor, atq; alii quidam professores hoc nomine Regem adierunt, omniaq; ei ordine exposuerunt. Tū Rex habita deliberatione, sanxit, vt filii sui & hæredes eorum omnes, vniuersitatem hanc, & eius iura, priuilegia, & immunitates iam concessas & deinceps concedendas pro virili defenderēt: vtq; iidem filii sui accederent vniuersitatem, ac primū excusatione vsi ostēderent, nec voluisse nec turbare: deinde velle se potius eam pro virili defendere, quemadmodum iuramenti iā ante à se Academiae præstiti ratio postularet. Id quod postridie ita ab ipsis factum est in domo dicti Episcopi Wormatiensis, præsentē vniuersitate & quibusdam nobilibus eius membris nempe præposito de Bonne, cum tribus fratribus Comitibus de Morse, item Margrauo de Baden, & Comite de Lewēstein, & aliis cōpluribus. Hoc est principem esse, aut hoc est patrem esse? si pater fuisset Rupertus, qui magis curare Academiam potuisset? Creuit igitur Academia, hoc tanto patrono freta, & magis ac magis adoleuit, & tū professores docendo tum studiosi iuuenes audiendo dicēdoq; officium sedulo fecerunt. Mortem autem optimus Rex obiit anno 1410, Maii die 18, anno imperii sui 10, in oppido oppenheim; atq; hic in templo ad S. Sanctum à se recens condito est sepultus.

Filios reliquit Ludouicum, Iohannē, Stephanū, & Ottonem. Ex quibus ei successit Ludouicus, qui senior & Barbatus dictus est: qui, vt, viuo adhuc patre rege iurauerat, de quo supra dictum est, se priuilegiorū Academiae defensor fore, ita re ipsa præstitit. Anno 1410 statim voluit de statu huius Academiae in primis de reuitibus siue prouentibus plene cognoscere. Ac de his celsitudini eius, cui fratres aderant Dn. Stephanus & D. Otto, in Cācellaria Rector cum quibusdam professoribus sigillatim exposuit. In bello, quod aduersus Archiepiscopū Moguntinum, &

4.
Ludouicus
senior seu
Barbatus.

Bernhardum Margrauium Badēsem gessit, ita Academiae prospexit, ut nihilominus florere literarum studia possent. In tumultu grauiissimo scholasticorum, qui postea obortus fuit, admodum benignum se & æquum præbuit. Vulneratus erat noctu à ciuibus scholasticus quidam, & quarto die post ex vulnere mortuus. Adiit Electorem de Consilio vniuersitatis Rector vna cum Doctores & Magistris aliquot, & M. Iohanne de Fræcofordia verba faciente, de iustitia administranda eum implorauit. Habita cum Consilariis deliberatione princeps ita respondit, ut se vtrique parti certum diem constituere velle diceret. Interea Scholastici magno numero conuenerunt ad S. Petrum, & quibusdam ad senatum vniuersitatis ablegatis orarunt, ut apud illust. principem hanc causam ipse ageret, & de administranda iustitia exercendaq; instaret. si secus fieret, se, quotquot conuenissent, ex hoc oppido excessuros, & alio migraturos esse ostenderunt Princeps à senatu Academico hac de re admonitus mox affixis ad portas oppidi literis autores cædis citauit, & constituta die, ipse in curiam huius oppidi descēdit, & in eadem ut adessent Rector & professores iussit. Hic repetitio facta prioris citationis in foro & prætorio, & causa iudicibus commissa: Cumq; emanerent autores cædis, tandem à ditione principis sunt proscripsi. Paulo ante mortem Elector, ut periculis occurreret & pacem stabiliret, testamentum cōdidit anno 1436, in quo Ludouicum filium natu maiorem successorem nominauit, & post obitum suum pro vero Domino haberi, & huic iurare subditos omnes, ac donec ipse ad Remp. capeffendam idoneus esset, tutorem eius esse Ottonem fratrem suum voluit. Cuius rei gratia ad vniuersitatem venerunt ab ipso missi Dux Otto frater dux Ludouicus filius natu maior, dominus Wormatiensis & alii, atque vniuersitati diserte de successore nominato exposuerunt: formam etiam iurandi

randi ipsi tanquam vero Domino prælegerunt: ac principem Seniore deinceps abdicare se magistratu & vitam contemplatiuam agere velle dixerunt. Nominatim quoque in testamento suo Ludouicus cauit, vt vniuersitatis priuilegia & iura facta tecta conseruarentur, atque ad hoc testamentum seruandum Ottonem fratrem iuramento strinxit. Denique libros suos The. Iur. Med. quos haberet in bibliotheca sua in castro Gettenpuhel vniuersitati legauit, confectis ea de re literis; & vt post mortem suam in templo ad S. Sanctum reponerentur, voluit. Tanta cura studioque optimus Princeps hanc vniuersitatem est profecutus. Non multo post, nempe anno 1436 penultima Decembris diem suum obiit, ac postridie sepultus est in choro regali Ecclesiæ ad Sp. Sanctum. Exequiæ ei factæ sunt, præsentibus filiis, & Iohanne atque Ottone fratribus & Domino Wirtenbergensi, & comite de Catzenelbogen, Item Rectore & vniuersitate & aliis multis, Missam pro illorum temporum superstitione cantante Episcopo Wormatiensi, & Decano Spirensi vt Diacono, ac Decano Wormatiensi vt subdiacono ei ministrantibus &c. Principem pium & deuotum fuisse, & ad commodum huius vniuersitatis promouendum Zelum singularem habuisse hunc Ludouicum maiores nostri in Actis vniuersitatis annotarunt.

Ludouico patri mortuo successit Ludouicus filius qui postea Placidus dictus est qui quod adhuc adolescens esset duodecim annorū aut circiter, nec per etatē ipse Remp. administrare posset, Tutore & Māburno, vt loquebatur, vus est, quē pater iā ante nominauerat, Ottone comite Palatino, patruo suo qui annis fere sex negotia ipsius gessit, & tutorio nomine ditionē omnem administrauit. Initio tutelæ & administrationis, Rectori & Senatui libros, à Ludouico seniore, paulo ante sibi legatos petēti, & vt Academia

Fuit hic Ludouicus illa qui Iohannem pontificatu abdicatum intercepit, & tres annos in arce Manheim. captum tenuit

S. Ludouicus Junior.

Otto Ludouici Tutor.

atque eius priuilegia sibi commendata haberet, missisque aliquibus de hac sua voluntate publice in Vniuersitate testatum faceret oranti, Dux Otto per Episcopum Wormatiensem benigne respondit, se & vigore præstiti Iuramenti ad hoc teneri, quippe qui Testamentum Ludouici fratris, in quo de priuilegiis Academiæ defendendis differre cautum esset, se seruaturum iurasset: & vltro etiam ad id ipsum propensum & paratum esse: Missurum etiam ad vniuersitatem aliquos, qui de hac sua voluntate vniuersitati publice significarent. Postridieq; Dominum Wormatiensem & alios misit. De libris autem vniuersitati donatis literas eo nomine confectas se inspecturum esse. Sequenti anno factum est, vt libri illi in templo S. S. pro vniuersitate reponerentur. Interiecto tempore, cum iniuriam grauem scholasticis quibusdam intulissent vigiles & alii, & ad oppugnandam bursam concursus factus esset, Administrator primum ostendit vniuersitati se operam daturum, vt tempore tutelæ & administrationis suæ priuilegia facta tecta conseruentur: deinde in autores pro ratione delicti & pro modo facultatū pœnam statuit. Tutelam etiam deinceps præclare gessit, vsq; ad annum Christi 1442: Quo tempore Ludouicus Iunior annos natus 18 Rempub. administrare & Electoris munere fungi ipse cœpit. Huic facta gratulatione vniuersitas humiliter se commendauit, & vt priuilegia maiorū more confirmaret, rogauit: quod & facturum se literis eo nomine scriptis promisit, & quanto amore studioq; Academiam prosequeretur, multis argumētis ostendit. Primum enim vt vniuersitatis reformatio generalis fieret, & ipsa vniuersitas capita reformationis annotata sibi ostenderet, vehementer cum alias tum anno 1444 desiderauit. ac scripta sunt capita illa de tribus Facultatibus, Theologica, Iuridica, & Philosophica, quæ in 2 Tom. Actorum continētur. Deinde de domo Dionysiana iterū erigēda, & legibus

legibus munienda stabiliendaq; cum Vniuersitate consul-
 rauit. Tertio cum eodem anno 1444. aduersus Delphi-
 num de domo Franciæ, multa castra & ciuitates in Alsatia
 obsidentem, bellum susciperet & iam in procinctu esset,
 ac tumultu orto in oppido vigiles vesperi in quosdam stu-
 diosos adolescentes impetum fecissent, atque eos graui-
 ter vulnerassent: ipse princeps Elector, auditis partibus,
 ante sententiæ promulgationem clara voce expressaque
 dixit, se priuilegia à maioribus suis Vniuersitati concessa,
 facta tecta seruare & defendere velle per se & per suos,
 quamdiu viueret. Postea sententiam tulit de vigilibus, qui
 cōflictui interfuissent, primum per Scultetum custodien-
 dis, deinde pro modo delicti & pro ratione priuilegiorum
 huius Academiæ puniendis. Sed non diu frui hoc patro-
 no & priuilegiorum defensore Academia potuit. Nam
 anno 1449, 13 Augusti Wormatiæ mortuus est, & postri-
 die hic in choro regali Ecclesiæ Sp. Sancti sepultus, cum
 quadriennio ante vxorem duxisset Margaretam Ducis
 Sabaudia filiam, atque ex ea filium Philippum pro-
 creasset. Exequiæ ei pro illius temporis ratione factæ
 sunt ibidem 14. Septembris, præsentibus ducibus Ste-
 phano & Ottone patruis, Ruperto fratre, Domino de Wir-
 tenberg, Comite de Catzenelnbogen, & aliis multis, mis-
 sam vero cantante Wormatiensi Episcopo.

Successit mortuo Philippus filius vnicus, sed quod
 adhuc puer & impubes esset, nec Remp. gubernare posset,
 pro ipso Fridericus patruus ipsius, qui Victoriosus postea
 dictus est, gubernationem suscepit, & primum vt Tutor,
 deinde vt Elector Remp. administravit. Is primum Re-
 ctori & senatui, de tutela & administratione gratulanti,
 & vt Vniuersitatem sibi commendatam haberet, atque
 eius priuilegia, iura, & immunitates more antecessorum
 suorum literis ac sigillo confirmaret, roganti, habita deli-

6.
 Fridericus
 primus.

C

beratione benigne respondit, & non multo post literas Confirmationis sigillo suo munitas dedit, nempe anno 1450. Deinde anno 1452 II Sept. cum non amplius tutorio nomine, sed vt dominus terræ huius Remp. administra- ret, & Senatus & publica oratione per M. Nicolaũ de Wa- chenheim Theol. professorẽ habita, de priuilegiorum V- niuersitatis solenni confirmatione rogaret. iterum clemẽ- ter respõdit per Cancellarium, & se facturũ promisit. Eo- dẽq; anno reformationẽ Vniuersitatis ad eius profectũ & incrementum scripsit, scriptamq; omnibus eius membris, ad Cœnobium Augustinense conuocatis, ipse præsens per Cancellariũ suũ Magistrum Iohannẽ Guldinkopf propo- suit, & vt ab omnib. seruaretur, edixit: si qui parere, aut in reformationẽ illã cõsentire nollent, eos se nec in vrbe hac laturum, nec reditum eis ad hunc locũ, si eo animo exiuis- sent, concessurum ostendit. Cui Vniuersitas habita delibe- ratione, postea in castro vicissim promisit, se quantum pos- set, obtemperaturam esse: Sed si qua essent per superiorẽ, nempe Apostolicam auctoritatem facienda propter bullas Apostolicas, ea se celsitudini ipsius expedienda humiliter cõmittere, & rogare, vt ipse vniuersitati de his prouidere, dignaretur. Quod responsum princeps clemẽter accepit, & vicissim Vniuersitati suũ studium & auxiliũ promisit, se iura illius & priuilegia defensurum, & quæ ad incrementũ eius pertinerẽt, more maiorum facturum esse. Cumq; hoc tempore ad expugnandũ Castrum Dominorũ de Lutzel- stãiturus esset, quod ex diuersis regionib. studiosi iuuenes adessent, per Rectorem vniuersitatis Leges pro illo tẽpore dari, & vt singuli, quib. Rector præesset, de non inferendo Principi, aut huic vrbi aut arci damno, sed potius auerten- do, stipulata manu ei promitterent voluit. Aliquot annis post, nẽpe anno 1457, vt amorem suũ erga vniuersitatem amplius declararet, & cursum studiorum promoueret, Ius
patro-

patronatus, quod habuit in duab. Ecclesijs Pfeffingken & Guntheim, Vniuersitati donauit. Eodem anno literas confirmationis prouilegiorum sigillo suo munitas Vniuersitati dedit, in quibus pro se & Philippo filio adoptiuo conseruationem & protectionem Vniuersitatis prolixè promisit. Anno 1460 mense Februario pro Episcopo Moguntino, Theodorico Eisenburgio, graue bellum gesturus, Academia huius curam minime deposuit. Aduersabatur Theodoricus ille, vt aliaè historiaè testantur, iniustis Pontificum exactionib. quib. prouinciæ prætextu belli Turcici expilabantur, & Pio secundo Pontifici flagitanti, vt se iuramento, quo successores etiam tenerentur, obstringeret, videlicet quod in reb. imperii nihil nisi de Consilio & voluntate Pontificis facere vellet, assentiri & parere recusabat. Quare eum ab Episcopatu deiiciens Pius secundus, Adolphum Nassaensem in locum eius cooptauerat & autoritate apostolica confirmauerat. Eisenburgio autem se adiunxit & suppetias tulit Fridericus, pro sui iuris, quod se habere dixit, defensione: nihil veritus Anathematis pontificii terrificameta. Eodem tempore Vdalricus Comes Wirtenbergensis, & Carolus Marchio Badensis, & frater eius Iohannes Episcopus Metensis diffidarunt, vt in Actis loquuntur, id est, bello adorti sunt Ducem Fridericum, quod & iam ante ei infensi essent, & ad eum oppugnandum ab imperatore & Pontifice instigarentur. Ex quibus omnibus non paruum periculum imminere huic vrbi & vniuersitati videbatur. Sed ita bellum administratum est, vt nec Vniuersitas Friderico belligeranti, nec ipse belligerans Vniuersitati deesset, aut præiudicium atque damnum afferret: Nam primum hoc Fridericus egit, vt Rector ad auertendam suspicionem & pericula, abire iuberet eos, qui ex aduersæ partis ditio- ne oriundi essent. Deinde vt leges pro tempore, donec bellum finiretur, promulgaret, & Vniuersitatē atq; eius mēbra

omnia iuramento astringeret: de commodo principis promouendo, & damno ab eodem principe & hac vrbe atq; arce auertendo: de defensione, si hæc vrbs obsideretur aut oppugnaretur, ex præscripto Rectoris fideliter præstanda: de non scribendis, atq; alio mittendis literis ad hoc bellum spectantibus: de literis atq; nunciis aliunde allatis, si quid de hoc bello continerent, Rectori patefaciendis: de oppidi & arcis huius munitionibus, præfidiis, armatura, si quis ante finitum bellum hinc discederet, non euulgandis: de illis, qui secus facturi essent, Rectori indicandis & id genus aliis. Rector, habita deliberatione, leges pro tēpore necessarias promulgauit, quæ in 3. Tom. Actorum continentur, & de consilio Vniuersitatis ex Doctoribus ac Magistris quinque Capitaneos pro superiorum facultatum studiosis & pro bursis delegit. Et denunciata pœna omnibus iniūxit, vt dato per campanam signo, vulgo vocant Sturm, quisque, quod pro defensione huius oppidi à Capitaneo suo iuberetur & necessitas ipsa postularet, faceret. Rebus in hoc oppido & in Vniuersitate sic constitutis Dux Fridericus, etsi longe inferior numero militum & apparatu bellico: tamen fortiter aggressus est hostes suos, quos dixi, & prope pagum Seckenheim ad Neccarum in campo eos vicit, cepit, Heidelbergam duxit, anno 1461, 1 Iulii, atque aliquanto post sub conditione dimisit. Fuit in hoc conflictu cum Duce Friderico, & cum eius exercitu suum coniunxit Isenbergius. Peracto bello, Fridericus cum alia fecit ad commodum Academiae, tum etiam illud voluit, vt testamentum patris sui Domini Ludouici de libris Vniuersitati legatis obseruaretur, vtq; ad alium locum magis aptum libri illi transferrentur: de eoq; cum Academia consultauit. Mortuus est fortissimus princeps anno 1476, 12 Decemb. & hinc in monasterio Franciscanorum sepultus: vbi etiam num eius monumentum visitur. Exequiæ ipsi factæ sunt anno.

Natus Calendis Augusti, Anno 1425.

anno 1477, 26 & 27 Ianuarii in Ecclesia regali ad S. Sanctum, presentibus multis Principibus, Comitibus, & Prælatibus, ac missam cantantibus Abbate Schonauensi & episcopo Wormatiensi. Successit Friderico patruo Philippus, ingenuus qui anno 1477, 2 Ianuarii ab Vniuersitate exceptus, utq; priuilegia literis ac sigillo suo confirmaret rogatus, clementer respōdit, & se facturum promisit. Nec multo post, cum per occasionem de principis Friderici patris sui amore erga Academiam studioq; honorifice locutus esset, non minori se amore eam prosequi, nec minus de salute & incremento eius sollicitum fore ostendit. Idem iura Vniuersitatis aduersus Capitulum Ecclesiæ Spirensis defendit anno 1488. Rogatus etiam de reformatione ac legibus à Friderico patruo sanciri cœptis, diligenter in eam rem incubuit, potestatemq; reformandi Academiam hoc nomine sibi vendicauit, quod non solum defensor sed etiam patronus & fundator in maioribus suis esset. Anno porro 1498 Collegium nouum Iureconsultorum, in quo habitarent studiosi iuris, & cui duo professores iuris præessent, institui omnino volui, utq; ea de re ad Vniuersitatem serio scripsit. Sequenti anno, nocturno tumultu inter studiosos & equites, cui etiam Ludouicū ipsius filium interfuisse fama fuit, oborto: cum Vniuersitas de iniuria studiosis facta, & periculo ac vastitate futura ob minas equitū exposuisset, clementer respondit, se ad puniendum fontes paratū esse, & tunc ac deinceps, quoties res ita ferat, grauius eos puniendum, operamq; daturum, ut sius Vniuersitati honor cōstet, neue aut apud alios ea traducatur, aut detrimentū capiat. Anno 1504, cum à ducibus Bauariæ Alberto & Wolfgango, à Friderico Marchione Brandenburgensi & eius filiis, à duce Wirtēbergēsi, à Wilhelmo Hassiæ Lādgrauio, ab Alexandro Comite Palatino, à duce Brunsvicēsi & multis Comitibus ac nobilibus, & à ciuitate Noribergensi bellū ei

7.
Philippus,
Friderici ex
fratre Lud.
III Mansua-
to r. epos.

denunciatum esset (diffidationē seu vñ de alioqui vocāt) & passim in vicinis locis turbatum plena essent omnia, & ad ipsius perniciē ea res spectatē videretur: tum alia fecit, quæ tuendæ regionis suæ causa facere necesse fuit, tum etiam quid ab Vniuersitate & eius mēbris fieri instantis belli tēpore vellet, ostēdit. Ac quod ex variis ditionibus hic essent, qui literis operā darent, vt pacata esset regio sua dum ipse bellū gereret, iuramento per Rectorē eos astringi voluit, quemadmodū à Duce Friderico in simili casu factum esse supra diximus, saluis interim Vniuersitatis iuribus & priuilegiis: ac postea cū de pace tractandum esset, eandem Vniuersitatē adhibuit Annis quatuor post videlicet anno 1508, 1 Martii mortuus est in Germersheim, & Heidelbergē sepultus, cū Remp. bene administrasset, summoq; studio Academiā fouisset ac promouisset. Sed tamen illud quoq; certū, dū ipse Reip. præfuit, barbariē & superstitionē, quæ iam ante hanc Academiā inuaserat, non parū auctam fuisse ac creuisse. Nā & de suppositione Vocatiui casus, nēpe an Vocatiuus esset suppositū, hoc est, in prædicatione seu propositione, vt hodie loquimur, subiecti loco poneretur, non solū disputationes, sed etiā rixę & bella, præsertim inter studiosos iuuenes mota fuere. Et de cōceptione Marię virginis, quod hæc absq; peccato originis cōcepta & nata sit, aduersus Monachos prædicatores ita Frācisani & alii in hoc oppido contenderunt, ac si ea in re salutis nostrę prora & puppis esset. Quorū disputationi, anno 1501 de hac ipsa re institutæ, ne interessent studiosi, & princeps Elector Philippus voluit, & de voluntate Principis serio Rector mandauit. Similiter diffidiū Realium & Nominaliū, quod iam ante exortū fnerat, hoc tēpore exarsit, atq; in primis bursas disiunxit. cū enim tres bursæ essent, bursa Dionysiana seu pauperū, bursa sueuorū, & bursa noua: hæc vltima Nominalis fuit, cæteræ duę Reales, in primis Dionysiana. Ac bursa qui

sa quidē noua, quæ Nominaliū fuit, affixis publice thema-
 tibus, Thomista stultior est omni homine: Thomista, item
 Realista nō differt à Chimæra &c. maximarū rixarū & cō-
 flictus causa exstitit. Filios Philippus Elector plures reli-
 quit, ex quibus Ludouicus natus maximus, qui postea Paci-
 ficus dictus est, in Electorali dignitate successit, anno 1508
 Hic initio gubernationis ab Academia rogatus, vt more
 antecessorū priuilegia Vniuersitatis litetis & sigillo suo cō-
 firmaret ac roboraret, atq; eorū se fore defensorē promit-
 teret, nō solū ipse fidē dedit, sed etiā vt Academia iuraret
 Aduocatus der fauth & scultetus, se effecturum promisit,
 anno 1509. Certe semper in id sedulo deinde incubuit, vt
 nō tantū in pristino statu permaneret Vniuersitas, sed etiā
 incrementū caperet: cumq; defectus aliquos animaduer-
 teret, de eis corrigēdis atq; reformatione faciēda cū Acade-
 mia serio egit anno 1518, & rursus anno 1521. vbi iuramen-
 tū relaxari omnib. in Vniuersitate voluit, vt de defectibus
 & quæ ad incrementū Academię pertinere iudicaret, libe-
 rius diceret: etsi Vniuersitas, de relaxatione illa intercessit.
 Sequēti anno cōsensu Vniuersitatis, Reformationē fecit:
 & cōubernia omnia Vniuersitati incorporauit anno 1523.
 quo Christophorus Comes de Henneberg Academię Re-
ctor fuit, cū aduersus rusticos seditiosos bellū gerere omni-
 no cogeretur, vt Vniuersitas res suas tuto in arce reponeret
 p̄misit, & de punctis quibusdā Rectori iuramēto astringi
 omnes, qui Vniuersitati subiecti essent, & toto belli tēpore
 astrictos esse, & certis ducib. ac capitaneis subesse ac pare-
 re voluit, de quibus To. 5. Actorū p. 41 amplius exponitur.
 Erat iā ante cœpta literarū humaniorū repurgatio: ac paula-
 tim profligabatur, q̄ orbē Christianū inuaserat barbaries,
 aliis Hebræā, aliis Græcā, aliis Latinā linguā, aliis has, aliis
 illas Philosophiæ partes instaurantibus. Secuta est litera-
 rum repurgationem mox doctrinæ cœlestis repurgatio,
 Luthero in Saxonia, Zuinglio in Heluetia Euangelii se-

8.
 Ludouicus
 Pacificus.

mentem faciente, & regnum superstitionum, quibus fascinati animi hominum seruitutem seruierant in Papatu multo asperiores & periculosiores, quam est vlla corporum seruitus, fulmine veritatis profligante. Vtramque repurgationem multi passim, prioris barbariei & superstitionis pertæsi, ac novæ rei atque pulchræ admiratione percussi, auide receperunt. Sed cunctanter initio hæc Academia & Ecclesia egit, quippe in tenebras superstitionis ita immerfa, vix vt se expedire posset: cunctanter etiam Aula. Nam de literis quidem humanioribus instaurandis maturam cogitationē atq; curam hæc Academia suscepit, præsertim cum in Academia Tubingensi Iohannem Reuchlinum ad Hebrææ & Græcæ linguæ studia instauranda constitutum esse intellexisset. Anno enim 1521, cum multos discendarum linguarum cupidos videret, & iacere hic, in vicinis scholis instaurari studia linguarum, seque rebus sic stantibus non parum periclitari animaduerneret Collegium philosophicum: de Erasmo Roterodamo vocando Vniuersitatem orauit. Anno præterea sequenti cum Iohanne Oecolampadio qui inde à Philippi Electoris temporibus Heidelbergæ vixerat, de Græca & Latina professione actum est, sed non peractum quod ille libertatem legendi S. Scripturam Hebraice, Græcæ, & Latine sibi dari postularet.

Postea vocatus & conductus est ad Latinam professionem Hermannus Buschius, poeta nobilis: ad Græcā primum Simon Grynæus Græcæ doctissimus, anno 1524, deinde Iacobus Micyllus anno 1533: ad Hebræam Sebastianus Munsterus ordinis Minorū, anno 1524: vt eodē tēpore tres essent trium linguarū Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ eximii Professores. At in reformatione Religionis, vt aula, sic etiam Academia suo officio defuit: cum ad se deriuare nouam illam lucē doctrinæ cœlestis, singulari Dei gratia iam
tum

tum accensam, alia Ecclesie & scholæ, præsertim in Germania, passim studerent. Mortuus est hic Ludouicus Elector anno 1544. 16. Martii, cum Reip. & vniuersitatis huius commodum promouere sedulo studuisset. Etsi enim doctrinæ Euangelii affulgenti ditionem suam & vniuersitatem clausit: tamen vt priuilegia defenderet & studia literarum proueheret, operam dedit. Sepultus est 19. Martii in choro regali Ecclesie ad S. Sanctum iuxta maiores suos: ac die 30. post pro veteri consuetudine ipsi factæ sunt exsequiæ.

Successorem habuit, quod filios hæredes nullos relinqueret, Fridericum fratrem: cui de noui muneris functione gratulata vniuersitas, vt priuilegia ab eo confirmarentur, & Aduocatus atque Sculterus Academiae iuramentum vsitatum præstare iuberentur, exhibito libello supplice petiit. Qui se id facturum clementer promisit: Et vt suam erga vniuersitatem fauorem amplius declararet, & quanto pere gloria & incremento vniuersitatis delectaretur, ostenderet, iussit, vt defectus & grauamina, si qua haberet vniuersitas, indicaret, ac suam operam & patrocinium vicissim pollicitus est. Tum vt vniuersitas, quæ deflorescere quadantenus videbatur, pristino flori ad decus & ornamentum nobilitatis, & ad Palatinatus atque aliarum regionum emolumentum: vtque studia linguarum, artium, Theologiæ, iurisprudentiæ & Medicinæ diligentius cohererentur, de quibusdam ad eam rem necessariis cum vniuersitate communicauit, atque eius iudicium requisit, seque facturum, non vt stipendiis possessores, sed vniuersitati essent professores, significauit. Ne iniuria aut contumelia studiosos afficerent, neve lacefferent ministri aulici, edixit: Bursam realium & duodecim præbendas vniuersitati incorporauit: De pedagogy instituendo in bursa Sueuorum vehementer laborauit: Collegium Sapientiæ insti-

9.
Fridericum II

D

Concessit
quoque tunc
Papa pro au-
toritate, quã
se in Acade-
miam habe-
re putabat,
ut summum
magistratũ
in Acade-
mia gererent
etiam coniu-
gati, quo an-
tea coelibes
tantum fun-
gi solebant:
præterea ut
ad professio-
nes, sola The-
ologica ex-
cepta, admit-
terentur etiã
persona Lai-
ca, si idonea
esse videren-
tur.

10.
Otto Henricus
1556.

11.
Fridericus
1559.

tuit anno 51, & vna cum aliis quibusdam monasteriis & Collegiis Vniuersitati concessit & incorporauit, quum à Paulo III & eius successore Iulio III facultatem impetrasset, & vt 60 vel 80 adulescētes ex illius Augusti: & reliquorum monasteriorum bonis sustentarentur, sanciuit. Traditio Decano facultatis artium & duobus senioribus secundum bullam pontif. facta est: Domui Dionysianæ seu burse pauperum 30 malteros siliginis annuos donauit anno 1549: Fiscum nouum in vniuersitate erexit: De reformatione vniuersitatis generali consultaui, anno 51. Quam tamen consultationem primo bellum à Mauritio Saxone & Alberto Marchione aduersus Cæsarem gestum: deinde mors ipsius impediuit. Mortuus est Alceæ anno 1556 die 26 Februarii, atque hic sepultus in Ecclesia ad Spiritum Sanctum. Dignus profecto princeps, cuius cura & sollicitudo erga literarum studia nunquam non memoria nostra conseruetur, vnain re Academiam felicem minus relinquens, quod ab hac Romanum Pontificem adhuc agnosci anno 49, & processionib. in Festo corporis Christi cum deuotione studiosos interesse voluit, atque secus faciētes grauitè multauit. Sed hanc religionis instaurationē futuris Electoribus diuina Prouidentia reseruabat, Ottoni Henrico, Friderico Tertio, & aliis: qui postea tanto vehementius in eam rem incubuerunt, quanto diutius hæc antea dilata fuerat. Quamobrem sero quidem si alias Academias spectes, sero inquã hæc Academia doctrinam Evangelii est amplexa, sed tarditatem illam zeli studiiq; vehementia compensauit. De qua re nunc nobis dicendum erat: dicendum de Ottone Henrico, qui anno 1556 Friderico secundo successit: dicendum de Friderico tertio, qui anno 1559 Ottoni Henrico successit. De quo illud in Actis Vniuersitatis scriptum inuenitur: Anno 1576, die 26. Otto-

Octobris obiit Fridericus III Com. Pal. Elector, Religionis repurgatæ propugnator & defensor acerrimus, patronus & asylum exulum Christi: Cuius pietatem, fortitudinem, & constantiam posteritas nostra admirabitur & celebrabit, magis quam ætas nostra plus satis ingrata. Dicendum etiam de Ludouico, qui anno 1576 Friderico III patri successit.

Nam de illustrissimis principibus & Dominis, Domino Iohanne Casimiro Electoris Palatinatus Administratore, & Domino Friderico Electoralis Palatinatus hærede & Academiae huius Rectore, cum res ipsa ferme quotidie loquatur & aperte testetur, quid attinet dicere? Sed cum nec tempus ad dicendum supersit, nec de illis breuiter dici possit: alium diem, aliam horam ista oratio postulat. De superioribus Electoribus speciatim dixi, partim quia temporis diuturnitas aliquam eorum obliuionem induxit, partim quia paulo breuius de eis dici potuit.

IL.
Ludouicus.

Nunc ad alteram partem me conuertam orationis, & ut æquum est, de fundata ante 200 annos & hætenus conseruata hac Academia vobiscum Deo gratias agam, & ut is deinceps eadem, hoc præsertim periculoso tēpore, quo regna omnia passim commouentur & nutant, clementer & potenter conseruet, orabo. In his deinceps nostra versabitur oratio: in his præcipue Iubileus noster erit: his diē hunc solennem æquum est nos tribuere.

Bonitatem igitur & gratiam Dei in fundanda conseruandaque tot annis hac Academia audiuitis: Principum Electorum studium, operam, & munificentiam ab initio ad hoc vsque tempus audistis: ut omnes, nullo excepto dilexerint, fouerint, defenderint hanc Academiam, & ut vincere alius aliam beneficentia studuerit, audistis. Bonitas & gratia Dei, ad Electorum animos excitandos, & ad tantum decus huic regioni atque orna-

mentum tribuendum, & inter tot pericula tamdiu conseruandum, hic singularis.

Studium, opera, & munificentia principum Electorum nunc ab annis 200. ad tantum decus à Deo collatum atque ornamentum promouendum & propagandū, plane heroica.

Vtilitas & fructus hic tantus, vt nemo cogitatione assequi, nedum verbis enarrare possit. Sensit hunc Aula, sensit hæc ciuitas, senserunt cæteræ huius regionis vrbes atq; pagi, sensit denique tota Germania, neque Germania tantum, sed etiam exteræ nationes, & adhuc sentient.

Quid igitur superest, nisi vt tam præclarum Dei opus, tantumque huius regionis & vrbis huius decus ante oculos ponamus, & sic intueamur, sic in eo versemur, vt & hoc tempore & deinceps corda nostra in lætitiã Deo gratam & ora in laudes ipsi debitas resoluamus.

Gratam memoriam fundatæ conseruatæque Academiæ maiores nostri Deo debuerunt: debemus & nos, sed multo magis quam illi. Nam illius fluxus gratiæ & beneficii huius & breuior fuit & ferme tenuior, quia cum luce doctrinæ diuinæ & humanæ caligo, id est barbaries & superstitione commixta fuit. Nunc autem & longior est fluxus gratiæ Dei, & multo vberior atque copiosior. Nam & ab annis 200. nunc ad nos manauit ista gratia, & se hoc postremo tempore in literarum diuinarum & humanarum repurgatione, quæ in hac Academia etsi serò, tamen ita facta est, vt nulli alii cedere videatur, latè extendit. Itaque quanto maior est gratia Dei, quæ nobis contigit, tãto magis nos agnoscere eam & celebrare decet.

Agite igitur, vt Israelitæ in suo Iubilæo liberationis ex Ægyptia seruitute memoriam reolebant: sic nos hodie fundatæ institutæque ante annos 200. Academiæ huius, & liberationis ex barbarie & tenebris superstitionis, quæ
postea

postea contigit, memoriam grati celebremus.

Considerate cum animis vestris beneficia Dei, quod instituerit hanc Academiam, quod hactenus conseruarit, quod hoc postremo tempore repurgarit, & in ea lucē doctrinæ diuinæ & humanæ accenderit. Considerate, quod vos, Illustrissimi principes, eam sic repurgatam florētēq; intueri voluerit: quod vos, Doctores & professores clarissimi, in ea sic repurgata tanquā in honesta & laudabili statione collocarit: quod vobis, lectissimi iuuenes, sic repurgatam tanquam officinam literarum instructissimam aperuerit atque etiamnum aperiat: & non solum vosmet omnes ad amorem Dei atque laudes excitate, sed etiam alios ad idem studium inuitate. Hoc illud est studium, hoc officium, hoc obsequiū, quod pro isto beneficio sibi vicissim à vobis reddi Deus postulat: hoc est quod remuneratur. Hoc si ipsi, vt par est, præstiterimus, non solum hoc quod accepimus beneficium, conseruabimus, sed etiam ad noua danda ipsum prouocabimus. Nam gratitudo custos est accepti beneficii: & gratiarū actio ad nouum beneficium dandum est inuitatio. Obliuio autem & expellit quæ ad sunt beneficia, & quæ adesse possent repellit. Neque enim ferre Deus obliuionem & contemptum beneficiorū suorum potest, sed grauitèr vlciscitur atque punit. Quamobrem si vobis sancta est voluntas Dei, si chara utilitas vestra, si experiri benedictionem potius quam maledictionem, & à pœna immunes atq; liberi esse vultis, hanc cogitationem curamq; mecum suscipite, & quod vult Deus, & quod nobis vtile atque salutare est, mecum præstate.

Te igitur, æterne Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, benefactorem nostrum, te autorem & conseruatorem huius inclytæ Academiæ, in qua iam versamur, agnoscerimus & palam profitemur: te vero amore atque honore vicissim prosequimur, & tibi studium atque obsequium no-

strum imo nos totos addicimus & consecramus: Tibi sit laus & gloria in secula. Amen.

Cogitate etiam, Auditores, consilium, studium, operamque principum Electorum: Considerate, quanta prudentia hanc scholam aperuerint, quanto zelo atque favore inde ab initio profecuti sint: & debitam laudem vicissim tribuite.

Et quia nec stare deinceps, nec florere aut fructum ferre hæc Academia sine Dei beneficio & munere potest, iterum ad Deum confugiamus, & pro incolumitate eius supplices oremus.

Te igitur, æterne Deus ardentibus votis oramus, ut hanc Academiam, ornamentum Palatinatus, domicilium & perfugium Orthodoxorum, & nobilissimum literarum Emporium deinceps protegas & defendas: ut studiis docentium & discipulorum benedicas, tranquillitatem largiaris: ut Illustrissimos principes nostros & Dominos, Dominum Iohannem Casimirum, & Dominum Fridericum, qui iam hic adesse & nobiscum foundationem & conseruationem huius Academiæ memoria repetere voluerunt, & quorum opera ad tuendam hanc Academiam vteris, diu saluos & incolumes conserues: ut arceas ab illis & à nobis domesticos & externos hostes, & truculenta eorum consilia dissipet.

Vos autem, Illustrissimi principes, hanc Academiam à maioribus vestris iam olim Dei beneficio fundatam & hucusq; conseruatam, ut hæcenus fecistis, deinceps amore ac favore profequimini, & commoda eius procurate.

Extruant alii palatia, pyramides, colossos, vrbes, arces: vos Ecclesias, scholas, collegia ædificate, doctrinam Euangelii promouete. Hac laude nulla maior esse potest: hæc sola perpetuo manet nec exstingui potest, ut laudes alia omnes pereant: hac deniq; Fridericus III pater & a-

uus

O R A T I O.

34

uus vester præcipue floruit atq; etiamnum floret.

Dixi de origine & progressu huius Academiae, id est, de beneficiis Dei & amore ac studio Electorum erga hanc Academiam: subieci gratiarum actionem beneficiis convenientem ac preces. Vestrum est, beneficia illa atque

studium gratis animis semper agnoscere atque præ-

dicare. Quod in vobis Deus pater propter

Christum filium per Spiritum San-

ctum vtinam faciat.

Amen.

F I N I S.

32

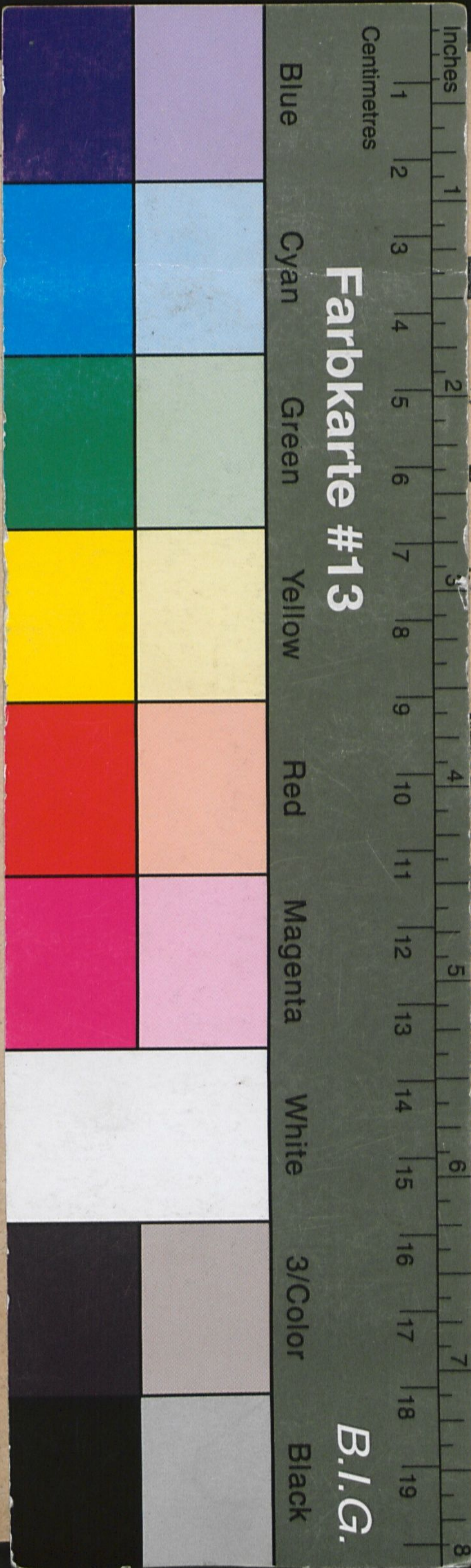
Gb 1166.

ULB Halle 3
004 343 867

WMA m. l.

Farbkarte #13

B.I.G.

SOHNII,
NEOLOGIÆ
PROFESSORIS,

Historica,

tionem LAUDATISSIMAM
IDELBERGENSIS,

quibus typis descripta.

OVIA.

Claudium Marnium &
nis Aubrii.

VIL

1
arad Viteb
No III

1603

